

KICHIK HAJMDAGI MATNLAR ORQALI O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Nafasova Yulduz Shuhratovna

ZARMED universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqola kichik hajmdagi matnlar orqali o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasiga bag'ishlangan. Kreativ fikrlashni rivojlantirish o'quvchilarning umumiy tafakkurini, muammolarga yechim topish qobiliyatini va hayotiy ko'nikmalarini shakllantiradi. Maqolada kichik hajmdagi matnlarning ahamiyati, ularning ta'lim jarayonida qanday qo'llanilishi, va o'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, metodik tavsiyalar, pedagogik yondashuvlar va o'quvchilarning ijodiy fikrlashini qo'llab-quvvatlash uchun amaliy usullar ham ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *kreativ fikrlash, kichik hajmdagi matnlar, ta'lim metodikasi, pedagogik yondashuvlar, o'quvchi, ijodiy qobiliyat, tafakkur, ta'lim jarayoni.*

Kichik hajmdagi matnlar – bu asosan hikoyalar, maqolalar, she'rlar, qisqa tarixiy yoki badiiy yoritilgan matnlar bo'lib, o'quvchilarga o'z fikrlarini qisqacha va ravon ifodalash imkonini yaratadi. Bunday matnlar o'quvchilarning tafakkurini faollashtirish, qisqa muddatda xulosalar chiqara olish, va fikrlarni to'g'ri va aniq ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, kichik hajmdagi matnlar o'quvchilarga kreativ fikrlashni, tahlil qilishni va turli nuqtayi nazarlardan yondashishni o'rgatadi.

Kreativ fikrlash – bu yangi, original va samarali yechimlar topish jarayoni bo'lib, ta'limda o'quvchilarni innovatsion fikrlashga undaydi. Kichik hajmdagi matnlar bu jarayonda o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, yangi g'oyalar yaratishga va turli muammolarga innovativ yondashuvlar ishlab chiqishga undaydi. O'quvchilarga qisqa matnlar orqali mavzularni kengroq tushunish, ularni turli tomondan tahlil qilish va natijalarini yaratishda erkinlik berish, kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Kreativ fikrlashni rivojlantirish o'quvchilarni quyidagi ko'nikmalarni egallashga undaydi:

1. *Yangi g'oyalarni yaratish:* Kreativ fikrlash o'quvchilarga mavjud bilimlarni yangicha tarzda birlashtirish, ularni yangi g'oyalar shaklida ifodalash imkonini beradi. Bu jarayonda o'quvchi an'anaviy fikrlash usullaridan chiqib, o'zining ilg'or va original yechimlarini ishlab chiqadi. Bunda so'z boyligi, tasavvur va xayolotning roli katta.

2. *Muammolarga innovativ yondashuv:* Kreativ fikrlash o'quvchini har bir vaziyatni, masalani yoki topshiriqni turlicha nuqtai nazardan ko'rishga o'rgatadi. O'quvchilar, odatda, muammoning bitta hal qilish usuliga to'xtalib qolishadi, lekin kreativ fikrlash

ularni ko'proq variantlar va yondashuvlarni ko'rib chiqishga undaydi. Bu o'z navbatida o'quvchining tanqidiy fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi.

3. *Muammolarni hal qilishda erkinlik*: Kreativ fikrlash o'quvchilarni standart yoki "to'g'ri" yechimlarni cheklamagan holda, muammolarni hal qilishda erkinlikka olib keladi. Shuningdek, bu jarayon o'quvchilarning ishonchni kuchaytiradi, chunki ular o'z fikrlarini erkin va qat'iy ravishda ifodalashga, boshqalarning fikrlarini qabul qilishga, shuningdek, o'zlarining g'oyalarini amalga oshirishga o'rgatishadi.

4. *Tafakkur va tasavvurning rivojlanishi*: Kreativ fikrlash o'quvchilarni an'anaviy fikrlashdan tashqariga chiqishga undaydi. Bu ular uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, chunki tasavvurni va xayolni erkin ishlatish, yangi tasavvurlarni shakllantirishda juda muhimdir. Kreativ fikrlashda o'quvchilarning so'z va tasavvur imkoniyatlari kengayadi, ular matnlarni tahlil qilishda, personajlar va voqealar o'rtasidagi bog'lanishlarni ko'rib chiqishda, shuningdek, matnni yangi tarzda taqdim etishda o'zini namoyon etadi.

Kichik hajmdagi matnlar orqali kreativ fikrlashni rivojlantirishning bir usuli – o'quvchilarga muammolarni taqdim etish va ularni yechim topishga undashdir. Masalan, o'quvchilarga qisqa hikoya yoki maqola berilib, undan qanday xulosalar chiqarish mumkinligi so'raladi. Bu yondashuv, o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin bayon qilishga va yangi yechimlarni taklif qilishga majbur qiladi. Shuningdek, bunday matnlar orqali o'quvchilarni dunyoqarashini kengaytirish va turli madaniy va ijtimoiy nuqtai nazarlardan qarashga o'rgatish mumkin.

Kichik hajmdagi matnlar o'quvchilarda o'z fikrlarini ifodalashda erkinlik yaratibgina qolmay, ularning so'z boyligini ham oshiradi. Matnlar o'quvchilarni yangi so'zlar va iboralarga o'rgatadi, ularni mantiqiy fikrlash va tahlil qilishga undaydi. Shuningdek, bunday matnlar orqali o'quvchilar o'zlarining ijodiy va kritikal fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Kichik hajmdagi matnlar o'quvchilarning o'zlariga bo'lgan ishonchini oshiradi, chunki ular qisqa vaqt ichida o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalashni o'rganadilar.

Xulosa. Kichik hajmdagi matnlar orqali o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi zamonaviy ta'limda muhim ahamiyatga ega. Ushbu matnlar o'quvchilarga tez fikrlash, tahlil qilish va yangi g'oyalar ishlab chiqish imkoniyatlarini beradi. O'qituvchilar, kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun matnlarni o'ziga xos pedagogik metodlar yordamida tashkil qilishlari lozim. Bu jarayon o'quvchilarning ijtimoiy va intellektual rivojlanishiga katta hissa qo'shadi, ularning mustaqil fikrlash, kreativ yechimlar ishlab chiqish va shaxsiy ijodiy yondashuvlarni rivojlantirishiga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Davronov, M. (2015). *Pedagogika metodikasi*. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Nuriddinov, O. (2019). *Ta'limda kreativ fikrlash va uning rivojlantirilishi*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
3. Sheralievich, Y. O. (2024). A spiritually developed person is a great person. *Pedagogical Cluster-Journal of Pedagogical Developments*, 2(6), 26-29.
4. Sh, Y. O. (2024). HARBIY XIZMATCHILARNING VATANPARVARLIGINI OSHIRISHDA HARBIY XIZMAT QADRIYATLARINING O'RNİ. *Экономика и социум*, (10 (125)), 422-425.
5. Begimkulov, I. B. (2024). THE ROLE OF NATIONAL VALUES IN THE PATRIOTIC EDUCATION OF YOUNG PEOPLE IN THE CONDITION OF GLOBALIZATION. *Экономика и социум*, (10 (125)), 58-62.
6. Aminovich, S. H., & Baxshulloyevich, M. B. (2023). BOLALARNI TARBIYASI VA RIVOJLANISHIDA O'YINLARDAN FOYDALANISH MUAMMOSI. *ISSN 2181-4120 VOLUME 1, ISSUE 10 APRIL 2023*, 329.
7. Хайдаров, Ф. И., & Алимов, Ш. К. (2020). ПЕДАГОГИКА-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ. *Интернаука*, (41-1), 45-46.
8. Nuriddinov, M. (2024). SCIENTIFIC HERITAGE OF MIRZO ULUGBEK. *Journal of new century innovations*, 64(2), 21-24.
9. Normatov, R. T. (2021). ROLE OF ACTIVITIES AND TIPS IN STATE MANAGEMENT AMIR TEMUR. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS*, 2(09), 26-30.
10. Муминова, Н. А. (2018). Проблемная организация уроков родного языка начальных классов. *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов*, (5), 68-69.
11. Чертополох, А. А., & Эгамов, Э. Э. (2021). Военно-патриотическое воспитание военнослужащих и гражданской молодёжи Республики Узбекистан на суворовских принципах «Науки побеждать». In *Формирование суворовского духа формами и методами военно-политической работы* (pp. 186-194).
12. Ahmedova, V. A. (2020). The phenomenon of inter genres diffusion in the uzbek drama of independence period. *Academicia An International Multidisciplinary Research Journal. India*, 5, 384-391.
13. Akhmedova, V. A. (2019). THE ARTISTIC INTERPRETATION OF THE ROLE OF AMIR TEMUR IN UZBEK DRAMATURGY IN THE INDEPENDENCE PERIOD. *Theoretical & Applied Science*, (11), 442-444.
14. Kendjaeva, G. F. (2020). МЕТОДЫ ПЕРЕДАЧИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В РУССКИХ И УЗБЕКСКИХ ПЕРЕВОДАХ РОМАНА АБДУЛЛА КАДЫРИ «МИНУВШИЕ ДНИ». *Theoretical & Applied Science*, (9), 316-321.

15. Kendjaeva, G. F. (2020). The methods of translating phraseological units in the Russian and English translations of the novel "Days Gone by" by Abdulla Qadiri. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 09 (89), 316-321.
16. Saidmusayev, J. G. (2024). TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT TASHKILIY-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 4(10), 89-98.
17. Ишанходжаева, Г. Т., Кахарова, Н. М., & Кодирова, З. М. (2024). АСКАРИДОЗ И СУДОРОЖНЫЙ СИНДРОМ. *PEDAGOGS*, 57(2), 131-132.
18. Ishankhodjayeva, G. T., & Qodirova, Z. M. (2024). SUBACUTE SCLEROSING PANENSEPHALITIS IN CHILDREN: MANIFESTATION OF COGNITIVE DISORDERS. *Scientific Journal Of Medical Science And Biology*, 3, 108-113.
19. Maxamatjanova, N. M., Mirxaydarova, F. S., & Mirxaydarova, S. M. (2023). THE IMPORTANCE OF DIABETES IN THE DEVELOPMENT OF DEPRESSION. *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика*, 2(8), 9-10.
20. Maxamatjanova, N. M., Mirxaydarova, F. S., & Mirxaydarova, S. M. (2023). ANXIETY AND DEPRESSIVE DISORDERS IN DIABETES.
21. Risbaev, Z. A., Umurzakova, D. A., Ernazarov, J. G., & Sultonov, D. M. (2017). HOW TO MAKE MANAGEMENT DECISIONS. In *Young scientists' and mentors' non-standart congress* (pp. 183-186).
22. НУРУЛЛАЕВ, А. (2024). ЁШЛАР ҲАЁТИНИ ҲИМОЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙИЙ-ПСИХОЛОГИК АСОСЛАРИ. *Miasto Przyszłości*, 54, 935-940.
23. Tursunovich, S. E. KOMPLIMENTLAR VA INKORNI IFODALOVCHI NUTQ AKTLARINI O 'QITISHDA INDIVIDUAL, GURUH-JAMOAVIY VA INDIVIDUAL-JAMOAVIY MASHG 'ULOTLARNING AHAMIYATI.
24. Sadikov, E. (2024). INKORNI IFODALOVCHI NUTQ AKTLARINI O 'QITISHDA SIMULYATSION FAKTORLARNING ZARURATI. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 3(10), 17-19.
25. Saidov, S. (2024). AN OVERVIEW OF CORPUS LINGUISTICS AND ITS BENEFITS IN LANGUAGE TEACHING. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 45(45).
26. Mamatkobilov, T. D., Kushalievna, N. M., & Sotiboldievna, M. G. (2022). Spiritual foundations of the policy of social protection of the new uzbekistan.
27. Sherkuziyeva, G. F., Sayfutdinova, Z. A., Umurzakova, D. A., & Mustanov, J. A. Hygienic assessment of the air basin of the city of Tashkent. *Молодой учёный*, 35.
28. Xolmatov, S. (2017). O'quvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish usullari. Toshkent: O'zbekiston Ta'limi.
29. Rahmonov, A. (2018). Kichik hajmdagi matnlar: pedagogik yondashuvlar. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.